

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Annette Lönsson.
Härad: Frosta Adress: Sjöinge
Socken: Sjöinge Berättat av:
Uppteckningsår: 1999 Född år 1881 i Sjöinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Uppteckningen rör Stöjning och utkastning

Stöjning sid 1 - 5

Utkastning sid 6 - 12

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arlette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspringe
 Socken: Äspringe Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspringe

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Stjärning. I ordsonet, stäba bly, stäba hjärkblly yr folk. De här, åtminstone förr varit känt i orden, och ända till på 90 talet var de i orden känt. Den gamla böckharetjärningen, hon levde på 80 och 90 talet, dog 95. Hon hade något av vidakegräsa i sig, hon brukar stäba bly. Hon hade hjärkblly, det hade väl böckharen skaffat henne, hon ayasta med skroch före henne. Förr var här många som ayasta med dylikt, men var ju inte direkt kvacksalvare. De liksom hörde till räd mot ont, och fröda sig för lilla folk.

Anders Perskan, som bodde inne i skogen. Hon levde på senare tid, hon ayasta med mycket. Hon anskaffa mycket från hjaskan och kyrkogården, bly hade hon, men om de var hjaskbly vet jag ej. Det är ej mer än ungefär 6 år sen hon dog, så det var i outid hon var med. För omkring 50 år sen var här ju Svän bodare¹, och stjärning² di hade ju med blystjärningen att göra. Di var ju fullt hemma i sådant. Så var här Per. Det han hade ju både hjaskbly och silver. Han stöjde blykudor och silverkudor. Han är död för omkring 80 år sen, då var han väl omkring 70, 75. I fråga om blystjärning var han nog en med de styvaste^{1, 2} vara kvacksalvare.
 Skriv endast på denna sida!
 trottgubbar

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arnette Louesson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

2

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Få fett i kyrkbly var inte så hämt, di som hade sådant tog vara på det som en skatt.
 Di som hade prästod att de var så gammalt så de liksom gick i arv. Någon skaffa när
 kyrkklockorna var nere för att gjutas om. Där var många som var uppe och skrapa
 bly av kyrkklockorna, de skulle vara till att bota lyte. De var för lönhärdhet,
 modern hade vullt, då hon gick genom kyrkdörren då klockorna ringde. Men de fick
 ju sitta med kyrkotjänarens vedskapar, för hon skulle gå dit kl. 12 på natten, så hon
 lät stå öynat. De blyet skulle, om hon fick så mycket, smältas i vatten, annars fick
 hon lägga de i vatten, och bada äronen.

Av dem som syssla med blystjövning här, var nog mest Pär Dal, och blykarstjärningen.
 Di hade nog riktigt kyrkbly. Pär Dal smälte blykuden sådana var ju avsedda till
 bässer. Om en bässa var förgjäst, di fick en sådan kula i, gick skottet av.
 Glade di en sådan kula i, dräffa di vad di vill. Sköt di sådana skott kom
 inte övernaturliga makter nära huset. Silverkuden som var stöjt hade di i
 bässer, och sköjt mjölkahisar med. Pär Dal var smed, så han smälte allt möjligt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Brutte Louesson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

3
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Ansikten med stöjningen var att beta för mat. Om de var som di kommit i före
 vid i väred eller när hade gjord litt se dom. När di nu stöjde blyet över dem, de
 var ju i vatten, så såg di då varas de enda var. Om de var från när människorna blev
 blyet i någon liknande form, var de av vinden eller vatten, dela de ut sig i vattenet.
 Jag minns, en gammal tale om att en gång böckaretjärningen var sjuk, "hon blev inte frisk
 sen" så ville hon ha den andra till att stöja bly över sig. Hon trodde sjukdomen var,
 att Per (bäckaren) ville ha henne till sig (hon var ju död förut). Så hade hon ju sagt till
 den andra var blyet var, samt hur hon skulle göra. Hon skulle taga inman de
 vatten, i en taga enot stömmen, de skulle hon ha på en lärballrik, (di känd hade di
 ju förr) nuom en skål. Så skulle hon hålla de över huvudet och låta blyet droppa
 i vattenet, blyet fick ju vara över en låga så de smälte. Så skulle hon låsa fader sin
 sen skulle tjärningen se om blyet forma sig så, att de var Per. Men den andra
 treka, hon ville inte göra de. Huruvida de gick om hon locke henne till de, så hon
 inte. Böckaretjärningens läsning över de, hon beta var alltid fader var bak vänt.
 (Skriv endast på denna sida!)

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arne Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

4
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

När di skulle stöjra blykuler kunde di stöjra dem också i vatten, alltid annars simmande vatten. Men då höll di ju inte vattenet över näs. Hysk blyet var ju svårt att få fett så de togs väl vara på. Över en sjuk fisk inte hållas, utan droppas vissa droppar. Var de illa, och inte de hjälpte med en gång, fick proceduren göras fler gånger. De var s.k. hemostatrolleri med blystövning, för en kottgubbe eller tjäring om du säger över plagg, eller personen sjöls. Di hade nog bly, men då stöjste di de över dem enskilt, di ville ju inte visa sitt rolleri. Stöjra bly för att freda sig för hemliga saker gjorde nog flera. Di gickad även om di ladda en böse med sådana stöjsta kuler och sköt över näs, kunde den sen se allt över naturligt. De vatten som annars till blystövning skulle di sen stå där där di tog de, men då med strömmen. Eller också stå de inne, så inte de kom under bar himmel. För i tiden sjösa di ganska mycket med övernaturligt, så blystövning har nog varit med mer än hos dem som är vederligt.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne. Upptecknat av: Antette Louessou
 Härad: Frosta. Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge. Berättat av: _____
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Åspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

De bly som di skrapa av kyrkklockerna, och även av altarsakerna lades i vatten, de ansågs ju som vigda saker så de hade ju ärsakligt verkan.
 De vattenet tvättades på där di hade ont, eller de di bota för. De var ju i flesta fall lyte, även skäver, de var ju folkstro att de hade en stor kraft mot onda makter. Något särskilt med blyet förstod ju inte någon i allmänhet som tog för att bota för nån åkomma. De var di som var något hemma i trollkonst. Någon slog de vattenet i en tjynn gras när sådan var, de trodde ju att de härde till kyrkan och fick inte slås ut var som hälet. Den döde tog de ende med sig. Någon trollformel tror jag ju säkert fanns, och att Stenken och Per Dal begagna dem då di stöpte bly, di skulle ju va lärda i overkonsten, di var ju inte rädda för att begagna sådana formlar hitter. Som jag har hört av äldre skulle di likaväl, tillkalla ondt som gott. Di sa, di hade mä hira göra.
 "Jag har hört, att då di läste i guds faders, sonens, och den helige andes namn, även skulle nämna djordens. Jag tror nog det är sant, det är ju en sägen av gamla.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832Landskap: SkåneUpptecknat av: Arlette JonssonHärad: FrostaAdress: ÄspingeSocken: Äspinge

Berättat av:

Uppteckningsår: 1939Född år 1881 i Äspinge

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Utveckling. De har då alltid varit en folkstro, att di drött att där var lagt ont i vägen. Jag tror också en sådan tro finns ännu på sina ställen. Di la ut ont för ä färdarva folk ä kreg. Mäst ändå var de gängse förs i världen. Det är då inte längre så tillbakä än i anders Perakans tid, (som först b) som hon alltid ayata med sådant, ölen tala alltid om sådant, där på de stället va kastad ut så kregen unde skälte triss. Där va stängt ut så hun skälte unde triss, hade människan trött frau ad hade hun blöjd i skräden ou vark, älla fau gaud som en skakal. Hon dala hitt om sådant, hon sa, di kunde kasta ut för folk så mycket, så om di inte fick bot kunde di tele från förståndet, i andra fall allting vandriss. Eller sjukdom och skur göra allt om indet. Hon sa, att om di skulle bota för sådant så om g dygn skulle di driva fram den som gjort så illa. De om di hitta utlagt, (om di hitta något) de skulle di taga, så skulle di gå till en annan verkast och afjälä så mycket pinna att di kunde bränna upp de di hade hittat. Så skulle den komma som hade gjort de. Där skulle väl någon drött förmet till också.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arlette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av: V
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

7
 LUNDS UNIV.
 FOLKMINNES-
 ARKIV

Jag var ofta i lag med henne på arbete, då tyckte vi de var roligt att höra henne berätta. Jag kom en gång in där då hon hade sin tröskhäda framme. Hon hade en stor gammaldags bibel där låg lösa blad överallt, de var utdrag ur svensk konstboken så hon. De fick jag inte fatt i. Lådan var präsar av ätskittigt, där var dyvelsträck, ovanret, krut, livsträmat som hon sa var uttöckabla, de skulle tvinnas ha där va helvetes rökelse. De stod på präsarne paradysfrö och hjörtapran. Jag sa, va i jäse mamm gör du omö. att litte. De måste onda hon kunde var ju, om hon fick mat i folk, då ble di döme gjugg. Hon ayaste alltid med något, när hon gick till dörky om torsdagarne, stod hon ibland här nere på bron över ån och kasta i vattnet något som hon hade med sig. osv. di gamle som alltid trodde på övernaturligt, så bruka di mär di gick över ämmen de vatten kasta ner några korn krut eller salt. Om bäckhästen hade tillhåll under bron, eller gick där, skada de inte. När en hälsenseng, (mirvelinid) kom, kastades alltid stål i den, karene tog fältekniven. Om gassablas följde dem, kastades alltid en stant till dem, så lyade di dem hem, men gjordes ingen skada.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arvete Louesson
 Härad: Frosta Adress: Åspinge
 Socken: Åspinge Berättat av: h
 Uppteckningsår: 1929 Född år 1881 i Åspinge

Även då di gick genom skogar, eller sidlor brukade di bära stål på sig. Jag vet gamla
 har sagt, ja bär stål på me i fall ja kommer ge nåd karaspår, alla skärrau.
 Då kastade di stålet efter, eller mat det di mötte. De kunde vara en stålbit en vad som
 hälet. Jag minns en gammal fada om en dräng som en gång mötte en hälsning utan-
 om gårdens, så enligt vana kastade fädderisen mitt i den. När så hälsningen for i väg
 hade han kastat bensen i sidan på matmodern. En gammal som även fada om
 att han en kväll gick från mittan, då i från bren följde honom ett gastablas ända
 hem, de följde brenen på honom. När di kom hem så han, stanna så ska ja gå in
 efter en gång till dig. Han gick in efter en stant som han kastade ut, sen försvarm de.
 Sådana fall fada gamla till om, men di gamle är ju döda för länge sen.
 De brukades med här och naglar i sådant som di hitta som utlagt.
 När di sökte en kikk för nåt ont, fråga den ju alltid efter om di inte sett något
 som var kastat ut. Jag minns för många år sen Per Dal och en soned alltid vara i sådana
 kontakt med varandra. Senen sökte stämsprågen, han sa, om en skulle söka Lör där.

Skriv endast på denna sida!

8

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

9

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

skulle finnas något kastad. Soneen höll på att riva upp allting men jag vet inte om han hitta något. Men tala om när hon tjäna på ett ställe här i Äspinge, de är nu omkring 70 år sen så han, och den kvinnan iaktill hade alltid ett ägde med. Så en morgon vid påsk, kom mor ut, så vid dörren hitta hon ett ägg. När hon kom in så hon, hönans springer och släpper äggen utanom dörren. Men hon sa, ha air du, så hit ägget, där som släppt ad, ska näck honorna. När de hade gått lite kom nalketjäringen sådana fall var här gått om för. När di kasta ut för kreatur var de ju nästan inomhus. Dem som tala om gastabeläset tala om han sökte Sven bodare för grisar. När Sven b. kom så han, ja här e kastad när eng i hjätten, men den ska näck fram. Han sa, när vi stått en stund kom nalketjäringen eng. hon var barfotad på ena foten, utan betäde och färklelös. Där, så Sven b. ser du som där gjort de. De har alltid varit ett bruk när man har hittat något mystiskt så har man kastat de i elden, eller också i vatten, i ån. De var ju bäst, om de skulle i elden, att elda upp det på öppen spis, i fall, som ofta var fallet där var berudi. Så var de farligt i en spis.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Aurilie Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av: a/
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Botande av sjukdomar med att kasta ut. kasta dälliheden ud. kasta ud. ont.
 Mycket ont, som lyde utslag och dylikt skulle di taga av det di trodde de härörde
 sig osv osv om di hade kommit i beröring med en hillebuske, de kan vara en person
 som icke är havande likaväl har fått utslag genom beröring. Då togs vislad mjölk som
 hilleblommar koktes i de trätts på, sen slogs de ut till hillebusken. (uppr. 3 gång.)
 Dessomna med mälleskött, som i föregående. De som var visst varifrån de kom,
 di hade kommit i före vid i väred, togs vislad mjölk som trätts på, sen slogs
 de ut med vinden. När di såhde kloka för utslag, eller nästan vad som häst
 fick di ju icke taga i vatten på 7 dygn, utan di skulle trätta sig i mjölk som sen
 slogs ut med vind. Sen med det med sådan bruka di även för, att få de vatten
 som di drättat lik i, de trätts med, sen skulle de slås ut under tak, ej under.
 har hion med.

"I de föregående som beske när di brände upp för att se vem som var den som orsakat, så när
 den kom skulle di taga askan och kasta i ansiktet, så blev den varse att di var kloka på
 att han eller hon var ned

Skriv endast på denna sida!

5832

ACC. N:R.

Landskap: Skåne Upptecknat av: Anette Louessou
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av: Äspinge
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Itaste för att förgöra grisar. de var här många för i tiden som sade att di fick erfara.
 Där blev kastat till dem om de då var något som di fick i sig blev di sjuka.
 Många lät ju aldrig misstänkta personer komma in till kreatur, men när di var
 ute var de hämta. Ett medel som en del gamla brukar, när någon person varit inne
 i huset hos djuren, när den gick tog di med skuffeln och kasta som uttr. var,
en skävel mäg ätla non.

När di skulle till en blod och söka för kreatur hade di ju här av dem, åtminstone
 gravgårdens befallde att de skulle kastas i rinnande vatten. Han hade mycket
 den åsikten att kasta i vatten. Flasker med urin, eller vatten kastas ofta i graven.
 Di som har grävt nu på senare tid på gamla kyrkogården har hittat flasker med
 innehåll. De lik som di tvivla på gick igen strödde di krut i kistan, la
 stöt i kistan. Di brukar även för att freda sig att strö krut i kring
 huset, intill sjöns vägg, de var för att inget ont skulle ha orsak att
 gå öfver.

Skriv endast på denna sida!

ACC. N:R. 5832

Landskap: Skåne Upptecknat av: Arnette Jonsson
 Härad: Frosta Adress: Äspinge
 Socken: Äspinge Berättat av:
 Uppteckningsår: 1939 Född år 1881 i Äspinge

12

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Om annan utkastning så var alltid folk försiktiga med vad de kasta ut. Kasta ut här av någon, de kunde göra stor skada. När de komma sig var de alltid försiktiga så de inte kasta ut något, utan kasta de i ut-
 den, liksom naglar var gamla försiktiga med att få i värmen.
 Kasta ut kokhett vatten var de alltid aktsamma med, om de skulle
 hålla ut vatten som var skällhett bruka de alltid först att sprutta,
 eller så de gjta de gaavätta älla skållar ja de. Om de hällde ut
 vatten utan att säga i från skålla di gaavätta å hinna glötta.
 Här av kreatur var de även försiktiga så de inte kasta de var som hetat
 där kunde nån få fett i de å göra illa. Lihvatten fick inte kastas
 ut under bar himmel.